

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; „ 4.50
za četrt leta 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbo brez priložene naročnine se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Oglasi in ostanila se račune po 8. nov. vračata v petito; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

v Edinost je m.č.

Po zaključenju deželnega zbora Isterskega

Die verlotterten Zustände....
„Deutsche Zeitung“.

(Konec).

Vsaj se dogaja tudi drugod in dan na dan, da se sicer sveti pojmi o liberalizmu, napredku, svobodi nanesramen način zlorabijo; navidezno navdušeni prvoboritelji za te idejale neso nič drugega, nego sebični koristolovci, prežeči na svojega bližnjega, da ga opeharijo in se okoristijo ob njega krvavih žuljih. Tako se dogaja, kakor rečeno, po vsem tem grešnem svetu. Ali cinizem, ki nam ga pri tem slepenji kažeje znani isterski krogi, pa dosedaj nima para: v teh krogih zamrli so vsi blagi čuti; zamrli so vsi oziri na svete zakone politične morale. Ako drugod greše, skušajo vsaj do z d e v n o in zlorabeč elasticiteto raznih §§. opravičevati svoje grehe; pri nas v Istri ni tako: pri nas se nič ne prikriva, pri nas se še ponašajo s čini nasilstva; v Istri so zlorabe na dnevnem redu, a glave onih, ki jih doprinašajo, obdane so z nekim posebnim sijajem — junaki so, ponosno bijoči se ob grešna svoja prsa: „Glejte nas, taki-le smo, slavni predboriteltji slavne avite culture. To in to res ni prav, ali dopuščeno mora biti, ker to služi znanim „idejalom“ našim“. O teh, iz nečudenega cinizma izvirajočih nazorih, udomačenih mej italijanskimi krogi isterskimi, priča nam najjasneje Mandičeva aféra, o kateri govorimo nižje doli.

Nazori ti prevzeli so že vse slojeve italijanskega prebivalstva; klanja se jim deželnozbornski prvak, kakor pripusti župan najbornejšje vasice. „Slovenski tvoj sorojak je inferijorno, podredjeno ti bitje, ki onečišča obkrožujoči te vzduh; zato tlači ga, ugonobuj ga, da si pridobiš temveč zaslug za slavno avito colturo našo!“ — Nauk ta postal je aksijom v javnem življenju isterskem; vkoreninil se je tako na globoko v mišljenju in čustvovanju Italijanov isterskih, da ga nikdo več ne iztrebi: iztrebila ga pa bude — probujajoča narodna zavest naših sorojakov, katere nepremagljiva sila počasi sicer, ali z jekleno doslednostjo pripravljala pot bližajočemu se, radikalnemu preobratu v odnošajih, obstoječih mej obema po Istri živečima narodnostima.

Da rekapitulujemo: trditve o političnem idejalizmu isterskih Italijanov ne odgovarjajo resnici; pravljica o njih misli — širiti kulturo mej slovenskim prebivalstvom, je najnesramnejši švindl: resnica pa je, da pod okriljem razširjenih teh pravljic — ki so, žal! našle obilo vernih poslušalcev — brezskrbno izžemajo ubogo ljudstvo. A pri tem neso zadovoljni, da materialno uničujejo ubozega seljaka, ampak uničiti bi ga hoteli tudi moralno: parijski naj bi bil, ki ne zasluži človeške ekzistencije.

Taki so torej odnošaji po Istri: nezdravi, gnjili. V teh odnošajih ima svoje korenike večina deželnega zastopa isterskega. Ker pa je ta večina prava, naravna hoi opisanih odnošajev, pripada jej nečastna naloga, da mora pred svetom zagovarjati te odnošaje. To pa je opasno, pogubno delo, kajti oni, ki se pehá, da se svojim hrbtom prikriva

krivico, zajde neizogibno na visečo ravan, po kateri vodi pot absolutno le v nizdolu — nižje in nižje in slednjič v pogubo. V obrambo krivice morejo se upotrebjevati le krivična sredstva; iz činov pa, katere je porodila krivica, morejo se porajati — kakor pravi slavni nemški pesnik — le zopet same krivice. To je neizprosna logika v političnem življenju in zato se ne smemo čuditi senzacionalnim dogodkom v deželnem zboru isterskem.

Mnogo mnogo je činiteljev, ki bi radi in javno zagovarjali taktiko deželnozbornske večine isterske — ali ne zagovarjajo je, ker se zagovarjati ne dá in ker bi se le skrajno kompromitiral, kdor bi jo zagovarjati hotel. Kje je na svetu treznomislec človek — bil-li prijatelj ali neprijatelj Slovenom — da bi odprl usta svoja v zagovor postopanja proti poslancu Mandiču. Postopanje to ima izvor svoj v nauku, katerega smo se že gori dotaknili: ako tudi tudi to ali ni prav, obveljati mora, ker služi našim namenom; volitev profesorja Mandiča ni smeti odobriti, ne zato ker se je morda izvršila nekorektno, ampak le zato, ker je Mandič njih nasprotnik. Takih načel ne najdete na vsem božjem svetu. Zatrta je treba vse resolucije, interpelacije, govore, koji bi morda razkrili grozne zlorabe, vršeče se na škodo dežele, samo zato, ker so jih zakrivali njih ljudje. Sodruga na galeriji mora pomagati se svojim vriščanjem, da se ne sliši glas onih ki zahtevajo, da se dá potrebno zadokčanje svetelj pravici — in če treba pred kazenskim sodnikom. Organi javnega reda z nasajenimi bajoneti morajo po mestnih ulicah stražiti one, ki protestujejo proti gorostasnim zlorabam pri raznih avtonomnih oblastvih. S kratka: brezobzirno nasilstvo naj vduši glas lastne njih vesti; nasilstvo naj prepreči, da svet ne izvó stvareh, vršečih se po deželi; kajti svet, doznavaši o teh stvareh, obrnil bi se se studom od onih, ki jih doprinašajo in osobito od onih, ki jih zagovarjajo. V IX. seji ravnokar završenega zasedanja izrekel je poročevalec manjšine finančnega odseka, dr. Volarič, pomenljive besede, da deželni odbor postopa protustavno, nasprotno določilom zakona, škodljivo javnim interesom, dá: revolucionarno. In da ne bi o teh gorostasnostih izvedel Oni, ki ljubijo resnico nad vse, ki je vrhovni zaščitnik pravice; Oni, ki jednako merno ljubijo svoje narode in ki noče, da bi se kateremu-koli godila krivica, ker je skrben oče nam vsem: kar pahnejo se v jarek stari parlamentarni običaji, rušijo javna določila poslovnega reda dež. zbora in zatro se vsi pojavi večino prebivalstva zastopajoče manjšine in mesto dabi v zapisnikih sēj doslovno naveli vse izjave te poslednje, zapišejo kar jednostavni besedi: parla slavo. Postava zahteva, da c. kr. namestnik poroča Njeg. Veličanstvu o delovanju zbora; ali z ozirom na to, kar smo povedali, vriva se nam vprašanje: káko je to poročilo, odgovarjalí svojemu namenu? Odgovarjati ne more, ker ne more biti drugače nego polovičarsko, jednostransko.

Taka sredstva upotrebljuje torej isterski oblastneži, da branijo svoje „idejale“,

recte: krivice. Krivičniki ljubijo temo ker se bojé svetlobe; boje se, da ne bi svet izvedel in da ne bi izvedeli najvišji krogi o načinu, kako da oni vrše „kulturno svojo misljo“ po Istri.

Ali prepričani smo, da skoro posije luč resnice in pravice, in da je v tem poslednjem zasedanju italijanska večina zadnjo krat zagovarjala vnebovpijoče odnošaje, nastale pod krinko pojmov liberalizma in napredka, in da zastopniki slovenskega prebivalstva zasedejo ono mesto, katero jim po številu prebivalstva gre: mesto večine.

Spomenik pa, kojega so si postavili nasprotniki naši se svojim postopanjem — znači le večno sramoto. Spomin na njih delovanje nam je glasen opomin: kakošna da ne sme bítí političska stranka.

—t—

Slovenskim delavcem.

I.

Slovenski narod, kakor Slovani poprek, so prav za prav delavski narod. Slovenci se bavijo najbolj s kmetijstvom, pri tem pa so zgolj taka opravila, ki so v pravem pomenu delavska. Kdor hoče torej kaj povedati slovenskemu delavcu, obrača se, rekli bi, do vsega naroda.

Ravno zaradi tega, ker je ves narod poprek delaven, bi bilo krivično misliti, da je ta narod delavcem nasproten ali celo sovražen, ker to bi pomenilo toliko, kakor delavec hoče delavcu izpodkopavati tla. Slovenski delavec utegne po takem že naprej prepričan biti, da mu narod ne nasprotuje, in v resnici ne more biti naroda, v katerem bi bilo več prijaznosti in prijateljstva nasproti delavcem, nego pri slovenskem narodu. Ali o tem bomo govorili posebe.

Kakor smo rekli, ves slovenski narod je delavskega stanu; kapitalisti v pravem pomenu besede so med Slovenci maloštevilni, in takih, ki živé z rokami križem zgolj od takoimenovane rente, je še manj. Vendar pa se že delajo razločki, in sobno po trgih in mestih se slovenski težaki ločijo in združujejo kot poseben stan, kot delavski stan.

Kot delavski stan vidijo slovenski težaki tovariše v delavcih drugih narodnostij, in ker vidijo, da se delavci drugih narodov gibljejo in hrepene po raznih potih, da bi si zboljšali svoje stanje, menijo delavci slovenskega rodu, da jim je potreba posnemati vse to, kar ukrepajo delavci drugih narodov. Sprejemajo tudi njih mišljenja, imajo za resnične vse trditve, katere se razširjajo med delavci drugih narodov.

Med drugimi narodi, zlasti neslovenskimi, je obrtnija dospela do velikega razvitka, je tu pa tam že prekosila moč kmetijstva ali kmečkega gospodarstva; tovarne so se med takimi narodi namnožile; vsled tega pa je tudi naraslo število delavcev, da štejejo na milijone duš. Ti mnogoštevilni delavci so si napravili že različne stranke ali skupine, ker imajo jedni tako, drugi pa drugo postopanje za pravo.

Vprašati je torej, kam naj se slo-

venski delavci obračajo, h katerim strankam naj se pridružujejo, katere misli naj odobrujejo, in v obče kako naj postopajo.

V obče ali na sploh je med delavskimi strankami razširjena misel, kakor da bi delavski stan imel povsod jedne in iste zahteve in potrebe, kakor da bi se mu bilo zaradi tega postavljati nad vse druge stanove, stranke in narode. Trdijo vsled tega, da je delavski stan jedino delavski in drugega nič; torej da se mu je ločiti od teženj, katere imajo drugi stanovi, druge n. pr. politične, narodne, liberalne in konservativne stranke. Dà, trdijo celó, kakor da bi bilo delavskemu stanu prezirati celó vero, verske potrebe, torej Stvarnika samega. Pravijo zatorej, da delavski stan ima lastnost takoimenovanega kosmopolitičnega stanu. To pomeni, kakor da bi bil ta stan brez vsake barve, brez vsake druge lastnosti, kakor da bi bil padli posamični delavci že taki na zemljo ali recimo, na kak otok, jedino z delavskimi lastnostimi, zmožnostimi, mišljenjem, čuvstvom in hrepenejem.

Take trditve so sicer umljive, pa niso resnične; ako se razumejo krivo, so delavcem celó nevarne. Izmišlil jih je naravnost sovražnik delavcev, ali prav za prav delavski sovražniki so nekaj dobrega presukali, preobrnilo delavcem na škodo in v njih pogubo.

Beseda „kosmopolitizem delavskega stanu“, ki se v časih zamenjuje tudi z besedo „internacionalizem“, potrebuje pa še posebnega pojasnila nasproti slovenskim delavcem v obče, slovenskim delavcem pa posebe. O tem pa prihodnjič.

Delavski prijatelj.

Pro patria in nasledniki.

Dolgo časa pretili so temni oblaki pogubo, ne le nam, primorskim Slovenom, marveč tudi našemu cesarstvu.

Mogočno se je bilo vspelo društvo pod lepodonečim, patrijotičnim imenom „Pro patria“. Oblastno je širilo svoje veje po vsem Primorskem in južnem Tirolskem, da uniči, kar je slovenskega. A ni bilo le to namen temu društvu. Bil je zadnji čas, da je slavna vlada odprla oči ter sprevidela, dasi skoro prepozno, nesramne nake ne tega društva. Ne da bi mu bil namen sejati italijansko omiko ter odstranjevati surovost neolikanega stanu: uničiti in zatrta so hoteli slovenski živelj po omenjenih krajinah, vcepiti italijansko kulturo in z italijansko kulturo tudi „ultra“ italijanska čuvstva.

Nam, tržaškim Slovincem, bila je še posebno zagotovljena poguba. Izrazil se se je celo mogočen zastopnik ljudstva v mestnej seji: „Bisogna ad ogni modo atterrare il muro, che divide la città dal territorio e questo muro — è la nazionalità“. Z uničenjem slovenske narodnosti pridobili bi si somišljenikov za svojo idejo ter tako se bližali cilju.

Društvo „Pro patria“ delovalo je in prizadevalo si na vse kriplje, žal! da z ogromnim vspehom, za drugo očetnjava, tako, da ko bi dozorelo pogubonosno seme, ko bi bili Slovani res strti — odpadli bi Trst, Istra, Trident i Dalmačija ter se

pridružili Italiji. To je bila pleenita ideja patrijotičnega tega društva. Da neso v dosego te svrhe štedili ni denarja, niti časa. Še manj pa psovovanja slovenskega naroda in njega boriteljev, je umevno.

Ako bi bilo šlo tako dalje, ne trebalo bi jim bilo dosti časa, da dosežejo svoj cilj. Italijanski živelj, ki se ni nikakor zadovoljeval le z ljubeznijo do italijanskega jezika, vkoreninil se je tako mogočno in se tako zaril, da so bili njega pajdaši v svesti si zmage. Dovolj je rečeno, da v italijanskem kraljestvu štejejo naše krajine med svojo last. „Trieste, l' Istria ed il Trentino sono nostri“ je občna sodba, o katere izvestnosti ne dvomi nihče. Saj ni čudo! Italijani imajo vse v rokah. Mestni zastopniki so z malo izjemo vsi na njih strani, o mestnej hiši molčim, ker vsakdo pač zna, kaka čuvstva se tam goje, kake ideje širijo. In vlada? No, pri vsem tem diplomatično molči, kakor bi ničesar ne videla, ničesar slišala. Je-li mogoče, da se ne vidi in ne sliši, kar bi slepec videl, gluheec slišal? Seveda, trebalo je, da stoprav na Dunaji spoznajo nakane naših someščanov. Ako bi se ne bili Italijani spozabili časom tridentskega zborovanja ter v samozavesti svoje zmage ovrgli vse premisleke, kraljevala bi še vedno in tem bolj dispotično ranjka „Pro patria“. Kako bi bili mogli misliti, da ona „malenkost“, kakor jo imenujejo tukajšnji listi, bode vničevalna za tako mogočno društvo. Po menenji italijanskih listov je oni nedolžni prestopnik storjen iz lehkomišljenosti i brez političnega pomena. Ona „malenkost“ je najbrže „malenkost“ v primeri z drugim, kar so že storili in kar se jim je milostno spregledalo. S praznim zagovarjanjem se le izdajajo ter mesto da bi skrbno zakrivali „zaplate“ z molčanjem, je še le odkrivajo, da postajajo paša očem.

A bodi si kakorkoli. Društvo je razpuščeno in odpustiti moramo jadikovanje. „Mortuus plango“. Jokati se morajo tudi oni po svojem mrtveci. Je-li pa društvo mrtvo v istini? Kdor ne pozna natanjko naših razmer, vtegnil bi se kmalo zmotiti, misleč, da z razpuščanjem društva, se je rešilo mesto, so rešeni Slovenci. „Pro patria“ je umrla, a tem pogubniša hoče vstati od smrti v novem društvu, katero snujejo naši nasprotniki. Dá, novo društvo bilo bi še bolj opasno, kajti, kakor so bili prej brezobzirni in samozavestni, tako oprezno in premišljeno bi delovali sedaj. Pod krinko nedolžnosti kovali bodo najbolj zvite nakane. Kdo bi bil mislil, da bi patrijotično društvo „Pro patria“, čegar geslo se je glasilo za dom, postalo izdajalsko društvo. Bilo je res „Pro patria“, a delovanje bilo je za njih idealizirani dom — Italijo. In kakor „Pro patria“ prav tako lepo patrijotično se glasi „Lega nazionale“, ki hoče vstati namesto zloglasne „Pro patrie“. Pomembno ime je i to, vtegnilo bi spraviti s tira nevedneža. Mi, ki poznamo svoje nasprotnike, znamo tudi, kako si oni tolmačijo svojo nacionaliteto, ki sega od jadranskega morja dalje čez Alpe, paralelno z Apenini. Pustimo narodnost na strani ter glejmo bolj objektivno. Ozmimo se na našo očetnjava, ki obsega raznotere narodnosti, kakor nobena druga država. Vlada je zasačila „Pro patrio“ na nepravem potu ter spoznala njene izdajalske namere, ki bi imele škoditi našej očetnjava. In vprašamo: „Koliko bi bila ona na boljšem, če bi potrdila „Lega nazionale“, ki bi bila le „Pro patria“, drugače maskirana? Prišla bi „z dežja pod kap“, a da še bolj po domače rečemo „s konja na osla“. Omenili smo, da bi bilo novo društvo, ne le kakor ranjka „Pro patria“, marveč še pogubnejši, ker čuvali bi se naši nasprotniki iti na limanice. Kdor je padel na ledu, ogibal se bode odslej ledu.

Očitati nam bodo naši nasprotniki zavist, črno nevoščljivost. Trdili bodo, da iz nas govori sovraštvo. In ako bi bilo i temu tako, očitati nam ne bi mogli ničesar, ker povračevali bi jim le enako z enakim.

„Aug' um Aug', Zahn um Zahn“. A to, kar govorimo nam ne narekuje ne zavist in ne sovraštvo, tudi ne sama bojazen za naš obstoj. Nasprotniki smo jim, ali taki ki se ne spozabimo v svojem sovraštvu in ne psujemo in grdimo svojih sovražnikov z izmišljotinami. Če jih tedaj ostro napadamo, storimo to, ne le z narodnega stališča, ne le za to, ker smo Slovenci oziroma Slovani, marveč, ker smo Avstrijci. Dá, kot Avstrijci, katerim je draga očetnjava, se protivimo društvu, katero bi postalo pogubonosno ne le našem domu, temuč tudi našej državi. Zato opozarjamo slavno vlado, naj spregleda enkrat za dobro ter spozna, kdo jej zeli slabo in kdo dobro; kde da so narodni nestrpnosti in kde tolerantni ljudje.

Ako se mi borimo za svojo narodnost, borimo se istočasno za svojo očetnjava. Ko bi prenehal boj, ko bi Slovani se podali v tuječ jaram, tedaj bi se pretrgala vez, ki veže avstrijske Italijane z Avstrijo — ergo! Dovolj. Govorili in pojašnjevati smo že dosti in velikokrat. Ko dosežejo sovražniki naši enkrat svoj cilj, nastopile bodo tudi povsem naravne, ne izogibne posledice. In ako postanejo posledice te usodopolne, zapisati jih bode morala vlada na svoj račun. Sicer pa: „Kakor si postelješ, tako bodeš ležal“. Borili in trudili se bodemo za svoj obstoj, za svoje pravice; borili in trudili se bodemo za svoj obstoj, za svoje pravice, kakor doslej in za drugo: „Pomoz Bog!“

Boris.

Zdravstvene razmere v Trstu.

III.

(Konec.)

Na tak način narediš lahko sam in z prav majhnimi troški ukusno in zdravo pijačo. Hektoliter tako narejenega piva stane poprečno kacic 5 glđ.

Enako lahko napravljáš doma tudi alkohol, in sicer iz tropin. Zadnje se namreč denejo v poseben kotel, ki ima daljšo cev, v kojoj se tropinski hlap spreminja v alkohol.

Povedali smo, kako se napravlja skrobni alkohol, navaden v trgovini; v sebi ima tvarine, škodljive našem zdravju, radi česar priporočamo našem ljudstvu, naj nikar ne meša tega alkohola z družimi pijačami; osobito naj iz njega ne dela razne konzerve iz ovočja, kajti iste imajo enake zdravju škodljive lastnosti.

Kakor dragi čitatelj iz povedanega lahko sam razvidi, v Trstu je sleparija z živili v navadi. Prodaja se tu gotov strup za najboljšo pijačo in za drag denar. Užiteninski urad pri nas spi spanje pravičnega ter pušča, da se občani sleparijo in ostrupljajo. Ne briga se za nadzorovanje kakovosti raznih jestvin, ampak glavni namen mu je ljudstvo obirati.

Višjega osrednjega poskušnega urada tu nikakor nemamo, ampak razprodaja je puščena v roke brezsrčnih trgovcev in prodajalcev, ki ljudstvo odirajo in goljufajo.

Po javnih ulicah se v Trstu prodajajo izmečki raznih jestvin za navidezno nizko ceno. Tu vidiš voz gnjilih slanikov, tam mizo obloženo s sirom, dobro uro daleč smrdečim, v tej prodajalnici moka nemešana z gipsom in krede, v onej gnjila kava pobarvana itd. itd. Enaka ponarejena živila so drugod podvržena visokim globam in kaznim; v Trstu se javno prodaja strup, ne da bi kdo kaj proti temu rekel.

Kaj vse se packa in meša v tržaških gostilnah, ježe se nam lasje povedati. Mesto zdravih okrepčevalnih pijač, pijejo se v Trstu razne brozge in sokravice, ki bi storile psu zaeviliti, ako se mu jih za vrat vlije. In tu si kvari zdravje in drob pridni delalec ter plačuje svojo smrt z drugim novcem! Mestni magistrat in užiteninski urad pa na to molčita, da jim le občinarji plačujejo pristojbine.

V zadnji seji mestnega zbora se je odločilo ustanoviti mesto ravnatelja užiteninskega urada z letno nagrado 4500. Da ne bode isto nič pomagalo, kaže nam že resnica, da se za imenovano mastno mesto ne zahteva posebnih vednosti. Ž njim se bodo le povišali občinski troški in pomagalo kakej lahonskeje kreaturi.

V naslednjih člankih bodemo govorili o vinu, o njega narejanju in ponarejanju. L—n.

Domače vesti.

Javen shod Po inicijativi odbora političnega društva „Edinost“ bode prihodnjo nedeljo, dne 23. t. m. ob 10. uri predpoludne v hôtelu „EVROPA“ javen shod, pri katerem se bode razgovarjalo o novejši užiteninskeje meji in ljudskem štetju. Vstop dovoljen je vsakateremu. Slovenski rodoljubje v mestu in po okolici vabljeni so, da se v njih lastnem interesu udeleže tega shoda.

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabralo se je ob priliki učiteljskih izpitov v Kopru v veselej družbi 2 glđ. 3 kr. — Jednako svoto se je nabralo za „Bratovščino hrvatskih ljudi v Istri“.

Za božičnico otroškega vrta v Rojanu nabrali so rodoljubi v gostilni g. Mijota pri posvetovanju radi osnovanja bralnega društva pri sv. Ivanu 3. glđ.

„Politični pregled“ morali smo za danes izpustiti radi pomanjkanja prostora.

Izdajateljem „Del. lista“ nam je torej odgovarjati. Priznati nam je kar naravnost, da nam boj proti tem gospodom nikakor ni lahek. Le pomislite: navajeni smo bili pisati vedno le se šibkim peresom — in težko, da bi se kedaj pričili družemu orožju —, dočim izdajatelj „Del. lista“ vihté gorjačo tako virtuzoznostjo, da se jim kar divimo. Mi reveži smo gojili vedno svoje posebne nazore o načinu polemike, ako ta-le poslednja zahteva za naslov: „dostojna“ — in tudi to smo menili, da polemika bode vselej dostojna, — ali sedaj še le se nam je v „Del. listu“ prižgala prava luč: vsuj na glavo nasprotnika — če tudi mu je samo za načela, in ne za osebnosti — ploho surovosti in uničen je — definitivno, za vedno. — Kako naj si torej reveži pomagamo, ki smo do sedaj tičali v takó goropadne zmoti? Naj si-li upamo v areno, ko je orožje tako neje d n a k o p! Nesmo-li izgubljeni, predno stegnemo roko svojo proti silovitemu nasprotniku? — In denimo, da se v srcu silnega nasprotnika kar nenadno vzbudi blagi čut človeškega usmiljenja, da nas milostno pri življenju pusti: bode-li on, ki je vajen argumentom, pisanim z gorjačo, bode-li on razumel argumente naše, pisane se šibkim peresom? Obupno gledamo okolu sebe, da se rešimo iz strašne te zadrege. — Ali stojte: morda se pa najde dober prijatelj z nekoliko nežnejšimi živci, ki utegne umeti to, kar hočemo v vsej ponižnosti — kdo ne bi bil ponižen v tako strašnem položaju? — povedati, da potem gospodom nasprotnikom primernim načinom raztolmači? Poskušajmo torej!

Najprvo moramo protestovati proti neresnici, kakor bi bili izdajateljem rečenega lista že a priori nasprotni. Ravno narobe je bilo res. — V Trstu živi skromen mož, ki pa je pravi gigant, kar se tiče poznanja nacionalne ekonomije socialnega in s tem zvezanega delavskega vprašanja. Ni ga mej Slovenci — in tudi Vas ne izvzema, bódi Vam to ljubo, ali ne — in nemogo jih je mej Nemci, ki bi v tem pogledu segali temu možu do ledij, kamo-li do ramen. Ta skromni mož in človekoljub v najblažjem pomenu besede, izjavil se je — doznávši, da počne izhajati „Del. list“: „Jaz bi tem ljudem prav rad na roko šel; recite, recite jim, da se potrudijo k meni, da stopimo v nekako zvezo!“ Nalogi tej

se je odzval urednik našega lista takoj drugi dan v prijateljskem pogovoru, vršivšim se z urednikom „Del. lista“ v Dolenčevje tiskarni. In kaj stori rečeni urednik? Niti besede „hvala“ ni mogel iztisniti iz svojih ust, pač pa se je namrdnil, češ: kaj boste vi šeme?! Tako ste bacnili ob sebe sotrudnika, s katerim bi se bili mogli ponášati pred vsem svetom (ne le slovenskim) in bi se bil vaš list po sodelovanju rečenega moža kar naenkrat preril v prvo vrsto delavskih listov, bili-li katerega-koli jezika. Nesto hoteli, ker v svojej — hočete, da Vam naravnost rečemo?! — brezmejnej domišljavosti ne pripoznavate nikake avtorite — razun sebe. Čistiti čitatelj pa sedaj sódi, kako so bili „gospodje pri „Edin.“ že a priori nasprotni „Del. listu“!

Ponižni smo in moramo biti, ali vendar nam je kri zavrela, da se tako silni nasprotniki poslužujejo najpodlejšega sredstva — falsificiranja. Kedaj in kje smo napisali, da sodimo po tendenciji z neje pisavi „Del. lista“, kakor vi trdite?! Kje, povejte nam, ako ste pošteni? Rekli smo pač: „Ker pa po tendenciji vsebine tega lista z absolutno gotovostjo smemo sklepati, da se identifikuje s to (delavsko) stranko itd.“ To je vendar vse kaj družega, dasi jako dvomimo, da bi nas gospodje razumeli. Morda pa Vaš list nema tendencije? To bi bilo žalostno spričevalo listu. Da smo pa pravo pogodili, trdeči, da se identifikujete z onimi „tirjativami“, priznavate vnovič sami, ko v zadnji številki pišete: „... ako mi zahtevamo brezverski poduk v šolah, zahtevamo le, kar je razvoju človeštva primerno, mislimo in to nam mora vsak pritrčiti naj si bo delavec al kdo drugi, kateri nima zagriženih predsodkov da, ako verski poduk v tisučih letih — ko je bil sploh ves poduk v rokah duhovščine, kateri imajo brezbrojno prižnic na razpolaganje — ni zamogel človeštvo boljše napraviti nego je danas — „da se že skoraj vali v brezno pogube.“ Dalje pravite: „S tem pa nikakor ne pravimo, da naj se uči brezverstvo — „zapomnite si to“ — temveč hočemo in to ravno s proglašanjem vere kot privatna reč, da bi bilo veroispovedanje popolnoma prosto, duhovni naj bi po zahtevah občin učili kerščanski ali verski nauk in vsak bi po svoji prosti volji k istemu pošiljal otroke.“ To, kar ste tu vnovič napisali, priča jasno, da Vam nismo ničesar imputirali, ampak le konstatovali, kar ste napisali in, kar ste — o tem ne moremo več dvojiti — pri tem tudi mislili. Čemu se torej zvijate po skoraj dveh kolonah in sikate strupeno svojo jeso na nas, da konečno vendar izrečno in povsem jasno priznate, da smo Vas prav umeli in da smo pravo pogodili.

Kdor podi verski pouk iz ljudske šole, ta proklamuje brezverstvo, to stoji in ne pomaga Vam prav čisto nič smešno-neokretno zasukanje besedi. To so torej Vaša načela in — kakor pravite — tudi načela delavske stranke. Dobro! Kdo vruga vam krati pravico, zagovarjati ta načela? Nikdo ne, ker Vam je krati in ne moremo in tudi ne maramo. Ali isto tako nedotakljiva je naša pravica do pobijanja teh načel. In te pravice si ne damo krati niti od Vas, ki ste bili v „Hinfeldu“, kar pa nam, mimogrede bódi rečeno, čisto nič ne imponuje, kajti socialnega in s tem združenega delavskega vprašanja še ni sposoben rešiti oni, ki je bil enkrat v „Hinfeldu“, ampak za proučevanje tega najtežavnejšega mej vsami vprašanji, stoječimi v tem veku na dnevnem redu, je treba temeljitega, večletnega proučevanja. Zato pa se nismo lehkomišljeno lotili gigantnega tega problema, kajti načelo nam je: ne igray se z ognjem, dokler dobro ne poznaš njega nevarnosti. Z očitanjem, da nemamo, „načel“, se nečemo baviti, ker nam priča o gorostasnej ignoranci onih, ki so je napisali.

Sedaj smo pa zopet pri jednem falsifikatu. Podtikate nam namreč, kakor bi se delali prijatelje delalcev le iz tega vzroka, ker so delalci glavni steber slovenstva v Trstu. No, ne bojimo se javno pripoznati, da je to je eden glavnih vzrokov naših simpatij do Tržaških delavcev, ali jedini ni — kakor nas Vi sumničite — kar že dokazuje beseda „že“ v dotičnem našem stavku. Razumete-li pomen, ki ga podaja besedica „že“ temu stavku? (Vsaj ste jo Vi sami ponatisnili, ker ste pozabili na to, kar ste dve vrsti višje trdili.)

Po istej svojej taktiki, katera pa nikakor ne sloni na posebnem resnicoljubju, podtikate nam izrek, da Vi ne obsojate izgrediv tega ali onega stanu . . . itd.; To zopet ni res, ampak rekli smo, da ne obsojate le . . . itd. Ta prevažni le ste tudi potajili, ker je tako ugajalo Vašim namenom. Razumete-li kaj znači ta „le“ v dotičnem stavku? Ta „le“ znači, da Vi sicer obsojate izgrede — kakor jih tudi mi — ali da ste se poleg tega tudi obrnili proti instituciji samej. In pri tem tudi ostanemo. Torej, gospodje, pometajte le pred svojim pragom, kar se tiče nekorrektnega tolmačenja onega, kar pišejo drugi.

Mi si nismo nikdar prisvajali lastnosti organa delalcev, ker to nismo, ampak smo organ političnega društva „Edinosti“ — kar vsak kdo lahko čita na čelu lista; le izdajatelj „Del. lista“ tega neso pogodili, — ali prav za prav neso hoteli pogoditi — ker jim je do tega, da nas sumničijo in odvajajo delalce od narodne ideje. Gospodje zahtevajo, da delavec čitaj le delavske liste. Kečaj smo pa mi rekli, da delavec ne čitaj Vašega lista?! Odličnega vodja slovenskih okoličanov neso smatrali vrednega, da bi mu doposlali Vaš list na ogled, dasi bi se bil — kakor nam je sam zatrdil — z veseljem nanj naročil, ker mu velja načelo, podpirati slovensko žurnalistiko, kjer le more. In ta mož je morda za koristi ljudstva več dobrega storil, nego celó Vi, slavni izdajatelj „Delavskega lista“; in tudi glede ljubezni do omike in vseobčega napredka, ne stoji morda posebno daleč za Vami. Ali moža pači nek drug, v Vaših očeh neodpušljiv greh: slovensk rodoljub je, ki si je ohranil nekoliko čutja za narodne idejale. In zato je tudi najbrže tudi on prišel na Vašo proskribcijsko listo. Da bi bil socialista ali vsaj — Ljubljanski Železnikar, potem bi dobila stvar precej drugo lice. Kdo je torej ekskluziven?! Organ delalcev neso, ali z zadevami delalcev se čemo vender-le baviti ker nam je to na svobodno voljo dano: tudi če treba, brez vašega dovoljenja. In kje je zapisano, da se sme le delavski list baviti z delavskim vprašanjem? Vi pač imate čudne nazore o tiskovne svobodi — dasi ste veliki demokratje in socialisti pri Bogu, — ker hočete monopolizovati diskuzijo o delavskem uprašnju.

Čujte torej: Mi neso hlapci klerikalizma (imeli smo celó neprijetnosti z nekaterimi pregorečimi gospodi in tudi v bodoče se jim ne bodemo izogibali, ako treba), ali prepričani smo do dna svoje duše, da je verski čutona vez, ki družijo človeštvo v harmonično skupino in da te vezi človeštvo ne more pogrešati, ako nočemo, da ne nastanejo dnevi, ob katerih bi se Vam samim lasje jezili. Vsaj nam ne treba daleč segati: v Trstu se je odpravilo verstvo skoro do čela iz šole in poglejte našo „mularijo“, poglejte jo v vsej nje sprijenosti. In taki elementi naj bi potem ugodno rešili socialno vprašanje? Ako do tega pride, „se pa bode človeštvo res valilo v brezno pogube“. Pobijati hočemo načela, ki se zrcalijo v karakterističnem izreku nekega prijatelja „Del. listu“ ki je — kazajoč na ob steni viseči klobuk — vskliknil: „Ali ta tu gori (pokazal jo proti nebu), ali pa

ta-le klobuk, to je nam pač vsejedno!“

Resnico tega izreka potrdil nam je delavec-poštenjak, ki je na svoja ušesa slíšal epohalen ta izrek.

Da ste vi odgovorili: „Dá, to so naša načela! Načela ta hočemo zagovarjati vsikdar in proti vsakemu, bodi to komu ljubo, ali pa ne“ — to bi bilo lepo in pošteno. Mesto tega ste se ljuto zagnali v nas samo radi tega, ker smo konstatovali, kar ste napisali, ter s tem vzbudili sumnjo, da se bojite javne diskuzije, ker ste v skrbeh radi argumentov, s katerimi bi branili „načela“ svoja — argumentov namreč, ki prepričajo, ne pa žalijo.

Da omenjate nam nasproti državno pravníštvo je perfidija, proti kateri moramo najodločneje protestovati. Posle pri državnem pravníštvu prepuščamo drage volje onemu, ki je igral v nekem socialističkem procesu dokaj dvo mljivo ulogo.

Uredništvo „Edinosti“.

Slovenska interpelacija v deželnem zboru štajerskem. Poslanec dr. Dečko in tovariši Vošnjak, Jerman, dr. Serbec in dr. Lipold predložili so pred več dnevi interpelacijo v slovenskem jeziku. Ker interpelacije dlje časa ni bilo na dnevni red, vprašal je v torek dr. Dečko, zakaj da ne. Deželni glavar je izjavil, da je interpelacijo smatral za prevod od jednem uložene nemške interpelacije. Sedaj pa je ta interpelacija na nemški preložena in predčera je čital je dr. Dečko svojo slovensko interpelacijo. Interpelacija naperjena je proti oblastvom, katera slovensko prebivalstvo še vedno z nemškimi dopisi nadlegujejo. Mnogo je občin, kjer nihče nemški ne umeje in vender se ne bode zahtevalo, da bi se župan samo zaradi tega nemški učil, da bi mogel čitati dopise cesarskih oblastev. To je proti zdravi pameti. Ko se je interpelacija prečitala, izjavi deželni glavar, da je nemški prevod avtentični tekst, ker opravični red na rabo slovenskega jezika ni mislil, „translatorja“ v deželnem zboru pa ne pozna.

„Sl. N.“

(Kakor sa vidi, niti Tevtoni v Gradci neso tako drzni, kakor naši Italijani v Poreču. Op. vred.)

Tržaško podporno in bralno društvo obdrževalo je izvanredni občni zbor, dne 16. t. m. v smislu novopotrjenih pravil. Po kratkem a jedrnatem nagovoru predsednika, v katerem je omenjal, da odslej ni treba našim članom več plačevati na dva kraja, ker sedaj je društvo postalo enakopravno okrajni blagajni, vršila se je volitev. Izvoljeni so v vodstvo: Andrej Kalan, predsednik; Čudvot Matija I. podpredsednik; Kobal Fran, II. podpredsednik; Kravos Fran, I. tajnik; Ščuka Anton, II. tajnik; Prelog Ivan, blagajnik; Godnik Vekoslav, I. računovodja; Repe Lovro, II. računovodja; Črmelj Ivan, poslovođa. — Svetovalci: Žorž Fran, Tomazič Ivan, Kovačič Anton, Križnič Andrej, Garbež Anton, Živic Andrej, Avšič Lovro, Kovačič Ivan in Volčič Vekoslav. — Pregledovalci računov: Dano Nikolaj, Zore Ivan, Šešlin Vinko, Posega Jakob in Godnik Anton. — Mirovno sodišče: Požun Ivan, Ličen Andrej, Krže Martin, Milanič Anton, Počkaj Anton, Ružička Anton in Bregant Matija. — Gospe in gospodičine volile so v vodstvo: Repe Ivano in Mrjosič Marijo. — Svetovalke: Krmpotič Marija in Premrou Marija. — Po dokončanej volitvi zaklicali so mnogobrojni člani trikratni gromoviti „živio“ Njeg. Veličanstvu, presvetlemu cesarju. Tudi gospoda vladinega zastopnika, viteza Vidica, je zbor pozdravil s trikratnem „živio“.

Plesne vaje v „Delalskem podpornem društvu“ začno se dne 23. t. m. in se vrše vsako nedeljo od 4. ure popoldne do 8. zvečer. Pristop k tem vajam imajo samo udje in udinje društva. Ker so te vaje upriličene od nekaterih udov, določil je odbor za nadzorovanja istih enega odbornika.

Izpit učiteljske sposobnosti v Kopru podvrgli so se sledeči gg. slovenski in hrvatski učitelji: R. Dolenc, D. Jeranko, A. Komac, K. Kogoj, A. Možina, P. Šile, I. Trebše, I. Zorn, M. Turk, I. Buršič. Skušnjo so vsi prebili z dobrim uspehom. Dva morata v mesecu maju ponavljati izpit iz veronauka.

Od sv. Jakoba se nam piše: Govorilo in pisalo se je, da bi se ustanovil pevski zbor tu pri sv. Jakobu. Vabili smo mladeniče v našo šolo, da bi se tu učili teorije in petja. Trudil se je g. voditelj, a kje je vspeh? — Koliko se jih je oglasilo pri njem, ne vem. Pri meni se jih je oglasilo „osem“ manj „sedem“! Pa še recite, da ni to ljudstvo res od vseh italijanskih bogov „požegnano“! — Pri tem se domislím dopisa „Iz pod zvonika sv. Justa“ v „Edinosti“, št. 83. Mej drugim se piše: „Žalibog, da kdor ima najlepše zmožnosti, (za petje namreč) je ali len ali strašljiv ali — Bog si ga vedi kaj — naroden menda ne“. — Gospod dopisnik, dajte mi pevcev, hvaležen Vam bom! Jaz sicer nemam najlepših zmožnosti, vendar pa toliko, da si upam zboljšati petje v vsakej katoliškej cerkvi v Trstu. Čemu bi se božali z rokovicami. Podajmo si raje roke. — Sedaj pričem poučevati odrasle učence teorijo in petje. To je moje polje in učenci že željno pričakujejo da se bodo učili peti po „notah“.

Vabim pa še enkrat mladeniče in mlade može v pevski zbor. Ne ostaja mi niti časa niti zdravja, vendar pa hočem žrtvovati obodvoje, kolikor morem. Poučeval bodem o praznikih, ko ima vendar vsaka „krščena duša“ nekoliko časa. Naj se oglasi, kogar veseli, pri meni v šoli. Zjutraj od 8. pa zvečer do 8. ure vsakega z veseljem sprejemem. Bati se me ni treba. Učil bodem v domačem jeziku, pa nikogar lasal, nikogar uhal.

Ivan Kiferle,

učitelj v slovenskej šoli.

Čudni nazori. Nek dopisnik iz Liburnije v tukajšnjem „Mattino“ od 20. t. m. glasno ropota proti italijanski večini v istrskem deželnem zboru, koje imenuje „campioni d'italianità, liberaloni che hanno più cura di conservare i loro posti che di diffendere l'onore nazionale“. Očita jim z eno besedo najgrši egoizem in sebičnost. Čeprav so isti v svojem lahonskem strankarstvu nedosegljivi, očita jim dopisnik celo boječnost, da nemo nobene ljubezni do naroda in nobenega ozira na svoje volilce. Vsa zakleta zagrizenost, koje so ob mnogih prilikah pokazali proti slovanskej manjšini je liburničkemu dopisniku — nič. Očita jim dalje, da se nočejo v večej meri posluževati krivičnega postopanja temveč ob času volitev puščajo zemljo Slovanom. Hudobnemu dopisunu ni zadostno arogantno vedenje vse večine, nersramno pisanje lista „Istria“ i. dr. proti slovanskej manjšini. Hotel bi še več. Po njega mislih morali bi Istro zastopati zgolj poslanci, ki bi slovanske zastopnike na raznjno pekli in jih v deželnej zbornici slastno žrli.

Užitninski davek. Nedavno sešel se je v redutnej dvorani gledišča „Rossetti“ javen shod krčmarjev in družih interesantov z namenom poslati na Dunaj posebno deputacijo prosit, da bi se po odpravi svobodnega pristanišča sedanji občinski davek na vino znižal, oziroma odpravil. Tržaška občina pobira namreč poleg uhodnega užitninskega davka pri viau še posebno doklado, takozvan „dazio spina“, ki je jako visok ter prouzročuje veliko draginjo vina. Vsak krčmar mora namreč plačati, poleg uhodnega davka 4.50 glđ. na hektoliter še posebno na klado za točenje, namreč četrti del svote, po kateri je prodaje. Ako torej toči vino po 48 kr., mora občini odrajtati 12 kr. od vsacega litra v tem, ko zasebnik, ki vkupi vino v skladišču v večej množini, plača le uhodni davek. Po tej neopravičenej dokladi prizadet je dosledno samo ubogi delavec, ko-

jemu gmotne rzmore ne dopuščajo, da bi si nakrat kupil 25—50 litrov vina, temveč mora v krčmo. Na omenjenem shodu se je deputacija istinito odbrala in dne 19. t. m. predstavila se na Dunaju finančnemu ministru, ki jo je prav uljudno sprejel ter obljubil zadevo proučiti ter potrebno ukreniti, da se ta doklada odstrani. — Jurri ima tudi naše politično društvo „Edinost“ svoj shod, na katerem se bode obravnavala zadeva o novej užitninskej meji. Po odpravi proste luke postane namreč Trst zaprto mesto, kakor je sedaj Dunaj, Lince, Gradec, Brno itd. Nekatera živila, ki neso sedaj podvržena nikakoršnemu davku, morala bodo potem plačati užitninski davek pri uhođu v mesto, čigar užitninska meja, kakor je slišati, bode segala po nekod globoko v okolico. Ta bode izvestno jako prizadeta, kajti v meji stanujoči okoličani morali bodo nositi z meščani ista bremena. Največ bode trpel vinorejec, kateri ima svoje vinograde med mejo, ker plačeval bode ne le od vsacega kozarca vina, ki ga proda, ampak tudi od onega, ki ga sam použije. Morda se da še kaj pomagati, radi česar svetujemo našim okoličanom, da se obilno vduleže tega shoda.

Živinski semnji. Mestni magistrat objavlja posebno naznanilo, da se uvedejo semnji na Opčinah in v Bazovici, na katerih se bode prodajala živina, kmetijsko orodje in druge drobnjave. Ti semnji se bodo obdrževali, na Opčinah dne 20. meseca januarja, marca, maja, julija, septembra in novembra; v Bazovici pa dne 20. tega ostalih mesecov. Zajedno se določujejo pristojbine, koje bodo morali plačevati občini prodajalci na teh semnjih n. pr. od vsacega konja ali kobile 15 kr., od vola ali krave 10 kr., osla, teleta, ovna 6 kr., prešička 4 kr., miza z obleko 40 kr., miza z drobnjavo 30 kr., voz lončene posode 50 kr., voz z lesenim blagom 80 kr. itd.

Odprava proste luke. Kakor poročajo Dunajski listi, gradnja skladišč v novej luki bode začetkom prihodnjega leta dovršena in do srede leta bodo izgotovljena tudi vsa druga hidraulična dela, stroji itd. V kratkem potrdi vlada pravila javnih skladišč; kmalu se tudi snide v Trstu posebna carinska in trgovinska konferenca, v kateri se bodo razpravljali razni predlogi okoristenih strank. Te konference se snidejo še v teku tega meseca v Trstu in na Reki.

Izpred porotnega sodišča. Dne 18. t. m. je stal pred poroto Angelj Strukelj iz Trsta, zatožen zavratnega ubojstva. Zatožba opira se na sledeči dogodek: Dne 10. m. m. bil je Strukelj z nekim Paronitijem v krčmi „Dei Falchi“ v zágati istega imena. Pozno v noč zapustila sta eden za drugim krčmo ter se spravljala na dom. Kmalu se dotečeta in Strukelj je povabil Paronitija in njega družbo, naj vkupe eno zapojó. Paroniti se je uprl in Strukelj mu jezen prilapne gorko zaušnico Prvi, razžaljen, iskal je po tleh kamen, da se brani; v tem ga Strukelj zopet napade in in izdrži dolg nož jame udrihati po njem Paroniti mu je ves krvaveč komaj ušel proti svojemu stanovanju, Strukelj pa za njim. V drugem nadstropju pred vrati njegovega stavovanja udrihal je Strukelj po nesrečnežu, ki se je kmalu zgrudil na tla ter umrl. Zatoženec taji deloma zločin rekoč, da noža ni rabil. Sodišče ga je obsodilo na 9 let težke ječe. — Dne 19. t. m. se je vršila sodna obravnava proti 32letnemu Franju Bertolja radi telesnega nasilstva in omadežovanja sramežljivosti, izvršenih na mladoletnej Mariji Rotter, delalki v tovarnici zamahov v Salvore. Obravnava se je vršila pri zaprtih vratih. Ker je sodna preiskava določila, da je tožiteljica Marija Rotter bila lehkomisljenga vedenja in ker so vso priče zatoženca zagovarjale, bil je spoznan nekrivim ter koj izpuščen iz ječe. — Dne 20. t. m. stal je pred sodnim stolom 20 letni Pompej Foschiatti iz Trata radi nečuvnega čina, izvršenega nad nekim 14 letnim dečkom. Tudi ta zatoženec bil

je z večino glasov spoznan nedolžnim ter izpuščen iz ječe. — Dne 21. t. m. stal je pred porotnim sodiščem Peter Qualizza (sic!) radi uboja lastne sestre. Porotniki so ga spoznali krivim ter ga je sodišče obsodilo na 4 leta težke ječe.

Samomor. Nek trinajstletni fantalin Julij Roskovič, učenec na ljudskih mestnih šolah, dobil je minoli trimester v napredku slab red, radi česar se je žel utopiti vrgši se v morje na pomolu Giuseppina. Nek težak, ki je k sredi nahajal se na molu rešil ga je gotove smrti. Signum temporis!

Nesreča. 17mesečna deklica A. Pertot v Barkovljah igrala se je s svojim 6letnim bratcem sama na ognjišču. Bližnji ogenj jej je vnel oblečico ter jo močno opeknel po životu. Prenesli so jo v bolnico. Matere, varujte svojo deco!

„Narodne Legende za slovensko mladino“. II. zvezek. Nabral, izdal in založil Anton Kosi, učitelj v Središči (Polstrau). Cena: 20 kr. Lična ta knjižica namenjena je — kakor že naslov pravi — slovenske mladini. Legende so izvestno mladini kaj poučno berilo, ker jo zabavajo in vzgojujejo. Ako podaš mladini tako knjižico v roko, storiš jej dvojno dobroto: ponudiš jej kratkočasja in — lepega pouka. Zato pa bodi knjižica ta gorko priporočena slovenskemu občinstvu.

Tržno poročilo.
Cene se razumo, kakor se prodaje na debelo blago za gotov denar).

	Cena od for. do for.
Kava Mocca	100 K. 130.— 132.—
Rio biser jako fina	— — — —
Java	— — — —
Santos fina	110.— 111.—
srednja	104.— 106.—
Guatemala	116.— 118.—
Portorico	131.— 132.—
San Jago de Cuba	136.— 137.—
Ceylon plant. fina	133.— 136.—
Java Malang. zelena	118.— 119.—
Campinas	— — — —
Rio oprana	— — — —
fina	110.— 111.—
srednja	106.— 107.—
Cassia-ligue v zabojih	28.50 29.—
Macisov cvet	390.— 400.—
Inger Bengal	22.— 24.—
Papar Singapore	53.— 54.—
Penang	47.— 48.—
Batavia	50.— 51.—
Piment Jamaika	35.— — —
Petrolej ruski v sodih	100 K. 7.25 — —
v zabojih	8.50 — —
Ulje bombažno amerik.	32.— 34.—
Lece jedilno j. f. gar.	41.— 42.—
dalmat. s certifikat.	43.— 44.—
namizno M.S.A. j. f. gar.	55.— 56.—
Aix Vierge	68.— 70.—
fino	63.— 65.—
Botiči puljski	8.50 — —
dalmat. s cert.	9.50 — —
Smokve puljske v sodih	18.— — —
v venci	18.— 19.—
Limon Mesina zaboj	5.50 — —
Pomeranč Puljske	4.50 — —
Mandlji Bari Ia	100 K. 112.— — —
dalm. Ia, s cert.	108.— — —
Pignoli	— — — —
Žit italij. najfinejši	21.— — —
srednji	19.50 — —
Rangoon extra	16.50 — —
La carinom	14.75 15.—
II. a	14.— — —
Sultanine dobre vrsti	6.— 72.—
Snoh grozdje (opaša)	20.— 21.—
Cibebe	27.— 28.—
Slaniki Yarmouth sod	13.— — —
Polenovke sredne velikosti 100 K.	37.— 38.—
velike	34.— — —
Sladkor centrifug. v vrečah	— — — —
certifikat.	31.— — —
Fazol Coks	11.25 11.50
Mandoloni	9.25 — —
svetlorudeči	9.50 — —
temnorudeči	— — — —
bohinski	10.50 — —
kanarček	11.25 — —
beli, veliki	10.50 — —
zeleni, dolgi	9.50 — —
okrogli	— — — —
mešani, štajerski	8.— — —
Maslo	83.— 85.—
Seno konjsko	2.— 3.60
volovsko	2.50 3.75
Slama	2.— 3.—

Dunajska borza
21. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih — — glđ.	88.85
v srebru — — — —	88.95
Zlata renta — — — —	107.05
5% avstrijska renta — — — —	101.15
Delnice narodne banke — — — —	280.—
Kreditne delnice — — — —	305.—
London 10 lir sterlin — — — —	115.05
Francoški napoleonidori — — — —	9 14 1/2
C. kr. cekini — — — —	5.46
Nemške marke — — — —	16.65

Lastnik pol. društva „Edinost“.

Živic in družb. v Trstu

imajo v svojej zalogi, ulica Zonta št. 5, vsakovrstne stroje za kmetijstvo in vsako drugo rabo, kakor tudi vse za stroje potrebno. Posebno priporočajo s e s a l i k e (pumpe) za klanje vode, pretakanje vina, gasenje požarov, škropljenje trt in drevja; cevi za vodovode in vsako drugo rabo izlitega in kovanega železa, svinca, kaučuka, lana; mlatilnice in čistilnice za žito, mrvilnice za koruzo, slamoreznice, stiskalnice in mastilnice za grozdje itd.

Prodajajo le iskušeno izvrstno vnanje in domače, garantirano blago po niskih cenah, ter je razpošiljajo prosto carine po deželah. 20

Stroje pri nas kupljene popravljamo kadar je potreba in priskrbimo za porabljenje njih delo, druge.

Schivitz & Comp.

Riccardo Dinelli
Via S. Lazzaro št. 15, Trst.

Zaloga alabastra vsake kvalitete in oblike.

Tovarna za gips
različnih vrst na drobno in debelo.
Izdeluje kipe iz gipsa po niskih cenah. 48—48

priljubljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je nplivno zdravilo, ki krepeča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovi ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko delovanje organov ureja in zdravi, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 9—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v skatljah po 12 steklenicah za glđ 1.36; po 24 za glđ 2.60 po 36 za glđ 3.84; po 44 za glđ 4.25; po 55 za glđ 5.25; po 110 za glđ 10.30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Resno svarilo

do vseh, ki nemajo še police

bodisi glede pridobitve pasojila, ali pa kot volilo svoje družini (polica je namreč iste vrednosti kot gotov denar), posebno ugodna za zadolžene hišne posestnike in posestnike zemljišč, ker ob priliki nenadejane smrti zaostali po izplačanju zavarovane glavne zadolžbe posestvo neobremenjeno; imenitna za novoporočence, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonska in otroke; slednjé porabljava za kavcijo ali depot in pri trgovskih drugih v mejsebojno osiguranje.

Polica za zavarovanje na življenje je za vse slučaje najgotovješa, najvarnejša in najboljša naložitev kapitala in in jej je dati prednost pred vsemi hranilnicami. 2—25

Kako in s katerim načinom je najbolje dobiti to polico, pove ustmeno ali pismeno, povsem diskretno in brezplačno.

Assecuranz
Ober Inspektor „Klein“
Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.
Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadevah osebnega kredita.

CARLO PIRELLI

mejnarodni agent in speditér
Trst, Via Arsenale št. 2.

Oddaje listke za železnice in parobrode mornarjem in delalcem po niskih cenah in na vse kraje. 12—17

Izdajatelj in odgovorni urednik Maks Cotič.

Zdravnik za zobé

Fr. Dollereder

via Dogana št. 2 10—13
ordinuje od 9. do 5. ure.

KREMSKI ZENOF

svežeskuhan, najfinejši, sodček za poskušnjo á 1 glđ. — sodček 5 kil 2 glđ. 40 kr., sodček 2/4 kila 1 glđ. 60 kr., 12 kilo 4 glđ. 50 kr.; zenof za za ženske, sladak in mil 2 3/4 kila 2 glđ. — na debelo razpošilja najcenejše

E. Michel,

5 5 tovarnar zenofa
Krems. Nižje-Avstrijsko.

La Filiale della Banca Union TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio-Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando PER BANCONOTE: PER NAPOLEONI:
30 c. preav di 5 g n
3 1/2 % " " " 12 " 2 1/2 % c. preav di 20 g n
3 1/2 % " " " 40 " 3 " " " " 40 " "
3 1/2 % " " " 6 " 3 1/2 % " " " 3 mesi
3 1/2 % " " " 8 " 3 1/2 % " " " 6 "

Il nuovo tasso d'interesse principiera a decorrere sulle lettere di versamento in circolazione dal 1 e 8 Marzo 1890 a seconda del relativo preavviso.

In Banco giro abbuonando il 2 1/2 % interesse annuo sino a qualunque somma: prelevazioni sino a f. 20,000, a vista verso chèque; Importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altre principali città, rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonchè dell'incasso di assegni, cambiali o coupons, verso 1/8 % di provvigione.

c) Accorda ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie, e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

d) Vende le Lettere di pegno 4 1/2 % e 5 % della Banca Commerciale Ungherese di Pest e le lettere di pegno 4 % dell' i. r. priv. Banca Ipotecaria austriaca di Vienna. 22—24

Trieste, 24 Febbrajo 1890.

Kôtranove sladčice

katero izdeluje lekarničar

PRENDINI v Trstu

Telefon št. 334. 4—30

Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kôtranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kôtranovega izvlečka iz Norveškega izvrstne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva

Te sladčice imajo isto moč kakor kôtranova voda in glavice (Kapsule), lažje se, proživajo in prebavijo ter se prodajejo po prav nizkej ceni. Da se ogne ponarejanju na enej plati vdobljeno ime izdelovatelja Prendinija in na drugoj besedo Catrame. V Trstu se prodajejo v lekarnici Prendini v skatljicah po 40 kr., prodajejo se tudi v vseh večjih lekarnah v drugih deželah.

TRZASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 boč. do vsacega zneska vsak dan v tednu razun praznikov, in to od 9—12 ure opoldne. Ob nedeljah pa od 10—12 ure dop. Obresti na knjižice 5 %
Plačuje vsak dan od 9—12 ure opoldne. Zneske do 100 glđ. precej, zneske preko 100 do 1000 glđ mora se odpevdati 3 dni, zneske preko 1000 glđ. pa 5 dni prej
Eskomptuje menjice domicilirane na tržaskem trgu po 5 1/2 %
Posojuje na državne papirje avstro-ogrske do 1000 glđ. po 5 1/2 %
višje zneske od 1000 do 5000 glđ. v tekočem računu po 5 1/2 %
Večje svote po dogovoru.
Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru.
TRST, 2. oktobra 1890 22—24

Forinta 5 do 10

svakodanja stalna zasluzba bez kapitala i pogibelji pružamo svakomu koji se hoće baviti razprodajom srećaka i vrednostnih papira, zakonom dovoljenih. Ponudbe pod naslovom srećke (Lose) na ekspediciju oglasa: J. Donneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17, priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.
Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 43—50

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Riunione Adriatica di Sicurtà

v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883

Glavnica društva	glđ. 3.300.000—
Reservni fond od dobičkov	536.623-02
Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje	150.000—
Rezervni fond za podjetje na premikanja vrednostnih efektov	161.500—
Premijna rezerva vseh oddelkov	7.342.789-36
Rezerva za škode	267.601—

24—22 V portfelju:
Premije, ki se imajo potirjati v prihodnjih letih 16.954.118-57
Skupni znesek vseh škod plačanih od l. 1838 do 1883 glđ. 114.949.847-05

Urad ravnateljstva:
Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši.)

Časi nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovih i mestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisanimi strojevi providjenu.

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročističke, punomoći, cjenike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cijenom i ukusnom izradbom.

Drži u zalihii (ekladisću) sve potrebne tiskalice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj slijedeće knjige:
Kmetijsko berilo za nadaljevalno tečajje ljudskih škol in gospodarjev v pouk c.ena prije 50 nvč. sada 40 tvrdo vezana n. 60
Sodnijski obrasci sastavljeni B. Trnovcem n. 20
Vilim Tel, prevod Cegnara n. 40
Ljudmila prevod J. Lebana n. 20
Filip prevod Križmana n. 20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo. Kod naručivanja tiskalice i drugog, molimo naznačiti to čeno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Tiskarna Dolenc v Trstu